

BOOKA.

Knjiga **171**

TANJA MRAVAK
NAŠA ŽENA

© Tanja Mravak, 2017.

ZA IZDAVAČA
Ivan Bevc

Nika Strugar Bevc

© za srpsko izdanje

BOOKA

11000 Beograd, Cara Dušana 68
office@booka.in

www.booka.rs

IZVRŠNA UREDNICA
Sanja Bogičević

PRELOM
Bodin Jovanović

DIZAJN KORICA
Danica Čudić

ŠTAMPA
DMD Štamparija

Beograd, 2022.

Sva prava zadržana.

Nijedan deo ove knjige ne može se koristiti
niti reprodukovati u bilo kom obliku bez pismene
saglasnosti izdavača.

TANJA MRAVAK
NAŠA ŽENA

Sušnog ljeta gospodnjeg 2017.

Trešnja

Maltezer je nezgrapno kao na ledu skakutao prema Ivani dok je laktom otvarala ulazna vrata roditeljske kuće. Piskutavo je lajao i prijeteći gledao putnu torbu i kofer dok mu se tresla mašnica kojom mu je netko zavezao čuperak kovrčavih bijelih dlaka na vrhu glave. Oko vrata mu je lamatala slabo privezana plava trokutasta marama ukrašena bijelim suzicama zakrivljenog vrha.

Kuš, kuš, tjerala ga je Ivana mašući koferom.

– Koji je sad ovo... di ću obisit jaketu – mrmljala je u bradu tražeći mjesto na zidnoj vješalici u hodniku.

– Sister! – začulo se iz jedne od soba.

Okolo Ivaninih ramena za tren su se našle Majine ruke, a njena oštra kratka kosa grebala joj je vrat. Ivana joj je prokuštrala kosu, lagano je odmaknula od sebe, obujmila obraze rukama, utisnula zvučne poljupce u oba i još je jednom jako zagrlila. Maltezer je za to vrijeme uporno skakao po njenim nogama, mašnica se tresla, lamatala marama.

– Šta je ovo? – upitala je Ivana sestru.

– To je Kika.

– Kakva Kika?

– Gospon Fulir je doveo Kiku.

– A gospon je još tu?

– Aha. Dođi vidi šta radim, ide mi rad na izložbu Akademije.

Desetine crteža prekrivalo je pod. Velike crne precizno iscrtane bunkere, osmatračnice i vojne kule probijali su crveni avioni od papira, prozirni, s tek ocrtanim rubovima. Kika je stajala na vratima pokušavajući se probiti u sobu, a Maja ju je odgurivala nogama. Kikina se pažnja brzo preusmjerila na papuče.

– Majo, ovo je genijalno.

– Kužiš, ta statičnost, monolitnost, neprobojnost, a s druge strane avioni od papira, lagani, krhki, djetinji, a opet jedini koji prolaze kroz njih, kužiš. Jel se odmah kuži, reci, jel odmah jasno, je li?

– Je, sister, odlična si.

Maja je stajala iznad svojih crteža, približila se jednom, podigla ga prema svjetlu kao da gleda rendgenski snimak.

– Vidi ovu crtu, jebemu... Mater kaže da je mračno. Da san lipše crtala u osnovnoj školi.

– Dobro mater, znaš mater. Ne možeš ni očekivat...

– Ma šta mater, majku ti materinu, vamo dolazi da te vidi, drznice jedna, materi se ne javit, ni pozvonila nisi – vikala je majka tobože ljutito kroz hodnik.

– A od kad se to u svojoj kući zvoni? – promrmljala je Ivana.

Njena je majka žustro koračala kroz hodnik u crnoj plišanoj trenirci čiji kroj, rekli bi pristojni modni znalci, nije laskao figuri. U pet koraka do Ivane dva je puta povukla rub plišane jaknice prema dolje, a na crnini se isticao crveni lak na izgrizanim naktima.

– Dite moje, pa di si ti, nije Zagreb priko svita pa da dođeš jedanput u godinu dana.

Stajala je majka ispred Ivane, gledala joj oči, lice, trbuh, noge, ispružila ruke kao da će je zagrliti pa onda spustila lijevu, a desnom je lagano dodirnula po nadlaktici.

– Ti ćeš se sad naljutit kad ja kažem, al ja ću reć jer san ti mater. Mršava si i pušiš sto posto. Ne govori da nisi.

– Dobro, majko. I ovo mi je drugi put ove godine. Kako si ti?

– Ajde, ajde, raspremi se, ugrijala san ti sobu. Oprala san koltrine. Stavila san i malo cviča u vazu. Dođi. Ja san dobro. Dobro san.

Kao da u njima nema ništa, majka je podignula Ivanine torbe i unijela ih u njenu djevojačku sobu.

– A di ti je aparat? Nisi valjda došla bez aparata, ja san mislila da ćeš nas slikat.

– U autu je osta majko, i još neke kese, poslije ću to.

– Ne, ne! Majooo, Majooo, aj otiđi u Ivanin auto po aparat i još neke kese. I oprezno, znaš! Ajde ti, Ivana, lipo se raspremi pa dođi u dnevni. Tamo je on, znaš, rekla san ti na telefon već – pognula je majka glavu i čupkala zanokticu.

– Znam, vidila sam – odgovorila je Ivana otvarajući torbe.

– On će bit još koji dan. A volio bi te upoznat, znaš?

– Dobro je, majko, upoznat ćemo se.

Žena u trenirci otišla je do prozora, razmaknula zavjese, malo tako stajala pa rekla:

– Koji lipi dan, a? Nije ovako u Zagrebu, jok. Vidin ja na dnevniku, magla od jutra do mraka. Ne vidiš ti sunca, ćerce moja. A vidi ovde, divota.

– Je, majko. Aj pusti me sad, prisvukla bi se.

– Ajde, ajde, iman ja njoke dovršit.

Ivanina majka otišla je u kuhinju tepajući Kiki koja joj se petljala oko nogu. Za njom je ostao trag nekog slatkog parfema s notom prženog luka. Na vratima sobe pojavila se Maja.

– Reci čiiiiiz, čiiiiiz – smijala se dok je škljocala fotoaparatom.

Snimila je kako Ivana otkopčava košulju, kako je skida, kako je baca na krevet, kako se u grudnjaku naginje pronaći pamučnu majicu, našla se tu i fotografija dok otkopčava hlače i kako poseže rukom za aparatom dok u drugoj drži rub hlača koje su već pale na koljena.

– Ostavi aparat! I to nježno! To košta ko tri moje plaće. I ne kaže se čiiiz nego Ema. Kad govoriš Ema, usne ti prirodnije stoje. A najbolje je ne govorit ništa.

– Najbolje je skidat se i šutit – smijala se Maja dok je pažljivo odlagala aparat.

Ivana se presvukla i sjela na krevet. Maja je virila u kese u kojima su se sjajili ukrasni papiri.

– Jesu ovo pokloni?

Ivana je podignula ruke iznad glave i bacila se leđima po krevetu.

– Mater je nalakirala nokte – rekla je gledajući u strop.

– Al je? – čudila se Maja.

– A ti nisi primijetila?

– Nemam pojma, ja ti il crtam il sam na faksu il tipkam.

– Šta tipkaš? – podignula se Ivana na laktove.

– Ono, na mobitel. Nešto s profesorom. O radovima i to – skrenula je Maja opet pogled prema poklonima.

– O radovima? I to?! Koje to?

– Ma ništa, bezveze. Oćeš ić upoznat gospon Fulira?

Ivana je opet spustila laktove i ležeći na leđima gledala u strop na kojem su vijugale sjene stabala što ih je njen otac posadio ispod prozora kad se rodila. Sad su te dvije jabuke dosegnule prozor njene sobe na katu, a trešnja je još ovu godinu bila manja od kuće. Nove će joj grane na proljeće donijeti pobjedu, nadvisit će kuću.

– Znaš da je pokojni stari reka da moran imat dvoje dice kad trišnja preraste kuću?

Maja je otišla do prozora, otvorila ga, izvirila glavom vani i uperila pogled u visinu.

– Bogme, sister, misliš li poslušat ćaću, morat ćeš se drugih aparata laćat.

Tada je majka tiho otvorila vrata, rukom otresala brašno s plišane trenirke pa šaptom prozborila:

– Ajde, on već pita di si. Nije u redu da se nisi došla pozdravit. Ajde vidit ćeš, krasan je čovik, jel tako Majo da je. Zatvori, Majo, prozor, bura je. Ajde Ivana dušo, ajde, čeka on.

Ivana se uspravila i uzela košulju s kreveta. Krenula je prema ormaru.

– Evo majko, samo čas, da spremim robu u ormar – govorila je otvarajući vrata ormara.

– Ajde, nemoj dugo, poslije možeš spremit. Samo se javi pa se možeš vratit.

– Sad ću.

– Ajd ti Majo s materon, ona nek se raspremi, pomozi mi malo oko njoka.

Maja i majka izišle su iz Ivanine sobe, a ona je otvorila ormar. Pune vješalice savijale su drvenu dršku, komadi odjeće gužvali se jedan na drugom. Razmicala je Ivana komad po komad ne bi li pronašla koju slobodnu vješalicu. Očev kaput, njena stara zimska jakna, očevo odijelo za sprovode, Majina vijetnamka, očeva jakna za lov, njegove tri košulje na jednoj vješalici, džemper za po kući, komplet za misu. Gurala je zatim njegovu jaknu za na selo, mamin stari džemper za oko kuće, dvije kućne haljine, svoju staru trenirku, Majine odjevne eksperimente. U ormaru nije bilo ni slobodne vješalice ni slobodnog mjesta. Otvorila je zatim druga vrata, nadala se kojoj slobodnoj polici. Na jednoj su stisnute stajale njene djevojačke

majice, čarape, ručnici, rukavice i kape, a ostale su bile zauzete majčinom starom odjećom. Kad je zatvorila vrata, nešto se zaljuljalo sa strane u onom uskom prostoru između ormara i zida. Jedna pletenica češnjaka i par redenika sušenih kobasica stisnulo se u tom tjesnacu, okačeni kukom na vrh ormara. Ivana je složila košulju i hlače, stavila ih u kofer, obula kućne papuče i zaputila se u dnevni boravak. Pokucala je.

– Evo Ivane, dok se ona presvukla i odjenula kućnu odjeću.

Dinko je sjedio u fotelji, Ivana mu je vidjela hlače, kožne kućne papuče, naboranu i pjegavu desnu ruku u bordo kućnom ogrtaču i u njoj daljinski upravljač. Na ekranu su se izmjenjivale slike TV-kalendara. Na današnji dan, 23. prosinca 1888. Van Gogh si je odrezao uho, 1947. svijetu je predstavljen tranzistor, a sedam godina kasnije obavljena je prva transplantacija bubrega. U kutu je stajao okićen bor, lampice su uhvatile dramatičan ritam glazbe TV-kalendara. Dinko je ugasio televizor, uvukao stopala u papuče, ostavio daljinski upravljač na stolić, lagano se rukama odgurnuo o naslone fotelje, ustao, pritegnuo pojas na ogrtaču pa se potom okrenuo prema Ivani. Ogrtač je zapravo bio kućna jaknica, sezao je do pola bokova, točno kako treba. Ispod njega nosio je košulju, a oko vrata satensku maramu vezanu u velik čvor čiji su rubovi nestajali u grudima ispod košulje. Imao je tanke sijede brkove ostavljene tek da uokvire gornji rub usana.

– Jako mi je drago, gospođice Ivana – govorio je pružajući joj ruku – da nakon toliko vremena slušajući o vama, a bogme i gledajući vaše radove, imam priliku i osobno vas upoznati. Ja sam, kao što vam je mama već rekla, Dinko. Dinko Runjić.

Ivana mu je pružila ruku, a kad je zaustila izgovoriti svoje ime, Dinko Runjić se nagnuo, primaknuo njenu ruku svojim ustima i mokrim joj usnama dodirnuo nadlanicu.

– Ivana, drago mi je – rekla je izvlačeći ruku.

Dinko se okrenuo uzeti čašu koja mu je ostala na stoliću, a ona je brzo obrisala ruku o hlače pa se još malo očejala o trosjed.

– Nemojte zamjeriti, ne okrećem vam leđa, samo bih nazdravio. Ja čašom soka, a vi? Marija, ulij kćeri malo šerija.

– Evo, evo – pohitala je Ivanina majka u vitrinu po bićerin i domaći šeri – mogla bi i ja kapljicu. Ajde, eto, može i Maja danas.

Pa je nalila tri čašice šerija, zvonko udarila prvo u Dinkovu zatim u Ivaninu pa u Majinu čašu i rekla:

– Živjeli!

Popila je par kapi likera, uzela tek načete čaše od obje kćeri i brzo ih otišla oprati. Njihov dnevni boravak bio je sve; i dnevni boravak i kuhinja i blagovaonica. Stari masivni regal vladao je prostorom. Gutao je u sebe kristalne čaše, zdjele i vaze, televizor, par redova knjiga i uokvirenu Ivaninu fotografiju na kojoj ona fotografira toga koji je fotografirao nju. Ispred regala stajao je stolić, trosjed i fotelja, a u drugom dijelu prostorije veliki stol koji se oslanjao na tanak pregradni zid tek nešto širi od stola, s čije se obje strane moglo ući u kuhinju. Majka i Maja zamakle su svaka sa svoje strane zida i mijesile tijesto za njoke. Odnekud tamo učestalo je dopirao zvuk poruke na mobitelu. Ivana je stajala pored trosjeda, Dinko je utonuo sa svojom čašom u fotelju. Naginjući se da je vrati na stol, prozborio je:

– Ivana dušo, sjedi. Štono bi se reklo, kao u svojoj kući. Kika, Kika, dođi milo moje.

Uzeo je psa, sjeo ga u krilo i popravio mu mašnicu na glavi. Kika se ušuškala u kućnu bordo jaknicu.

Ivana je sjela na trosjed, izula papuču, podignula jednu nogu, savinula je ispod stražnjice pa je brzo vratila na pod i u papuču.

– Pratim tvoj rad, znaš. Odlična si.

– Da, hvala vam. Nije to ništa posebno, uglavnom po zadatku, pošalju me da fotkam pjevačice, političarke i tako.

– Aaaa pa nije to sve, vidio sam ja da si potpisana, nećeš zamjeriti što sam prešao na ti, i ispod nekih jako dobrih modnih fotografija, neku si kampanju radila ako se ne varam. Vidim ja, znaš, imam ja oko za te stvari.

– Pa eto, zovu me nekad i to. I hranu. I apartmane. Idem se ja malo osvježiti, umorna sam od puta, pardon.

Ivana je ustala, a majka provirila glavom iz kuhinje.

– Ajde, al brzo se vrati, ručak će svaki čas.

Za Ivanom je otišla Maja, a za Majom Kika. Ivana se bacila na krevet, za njom se bacila Maja, a Kiku su izgurale. Maja je uzela mobitel, napisala *Javim se za sec* i okrenula se sestri. Ona je gledala strop, na stropu je plesala trešnjina sjena.

– Isusa ti dragoga, Gospe ti blažene šta je ono? Clark Gable u fotelji našeg čaće! Hugh Hefner!

– Tiše! Čut će te! – šapnula je Maja gledajući OK na ekranu mobitela.

– Mater govori književno, Bog ti jadan! Odjenu! Živjeli! Pa ona u životu nije rekla ije.

– Ma ono, smišno, dobro je, OK je to sve – govorila je Maja i pisala poruku.

Ivana je krajičkom oka čitala sadržaj. *Došla suster, čudi se gospon fuliru. Smajli.*

– Kome to pišeš? Jel to tipkanje?

Maja je naglo okrenula ekran prema sebi.

– To je profa. Pita dokle sam stigla s radovima.

– Pa zna za Gospon Fulira?

– A ono, nekako sam to spomenula, nemam pojma.

Kika se pohitala motati oko mirisne plišane tute kad se majka opet pojavila na vratima Ivanine sobe.

– Dođite, dođite. Morate ovo vidit.

Ivana je nevoljko krenula u dnevni boravak, Maja je tipkajući pogađala vrata. Majka je na prstima ušla u kuhinju i glavom im pokazala da dođu. Dinko je stajao u kuhinji za radnim stolom, kućnu je jaknicu ostavio na naslonu stolice, oko vrata vezao pregaču i nježno uzimao jednu po jednu njoku. Nečujno ih je valjao kroz brašno pa lagano pritišćući spustio niz ribež. Na njokima su ostajale sitne udubine, mjesta na koje će se poslije hvatati umak od pašticide. Majka je laktom podbola Ivanu.

– Vidi ga – šapnula je ne mičući pogled s Dinka – vidi mi ga.

Ivana je pogledala sestru. Ona je tipkala. *Gospon F. radi njoke. Ludilo.* Dinko je pogledao Mariju pa Maju i naposljetku Ivanu. Na njoj je zadržao pogled, osmjehnuo se i rekao:

– No, no, što ste stale, netko bi morao vodu pristaviti. Njokice su dobile majstorski dodir.

Brašnjavim je prstom dodirnuo Marijino uho.

– Je li tako, ljepotice moja?

Ivana je klapala loncima, a njena majka spuštenog pogleda brzo obrisala brašnjavo uho i promrmljala:

– Nemoj sad. Djeca. Ona.

* * *

Maja i Ivana postavile su stol, Dinko donio zdjele s pašticom i njokima, a njihova se majka pojavila na vratima dnevnog boravka u zelenoj haljini koja je njenim grudima laskala bolje od plišane trenirke bokovima.

– Šta si se ti prisvukla, majko? – upitala je Ivana.

– Jer je to red za malo finiji ručak.

Ivana je ustala.

– Kuda? – upitala je majka.

– Pa prisvuć se.

Majka ju je povukla za ruku i vratila na stolicu.

– Ne izazivaj – šapnula joj je.

Ivana je bez najave uzela njoke i pašticadu i ne dižući glavu počela jesti. Maja je mobitelom fotografirala pašticadu pa poslala fotografiju. Dinko se nakašljao:

– Khm, khm. Drage moje djevojke. Ovakva majstorija zaslužuje malo više poštovanja. Marija, divna žena i kuharice.

– Ćaća bi reka da je dobro ko u gostioni – sjetila se Maja kad je poslala fotografiju.

– To također može biti sjajan kompliment, jeo sam i ja u mnogim gostionama i znao pošteno omastiti brk. Sigurno je tako vaš otac hvalio kuharicu. Ovo međutim...

– Odlično je, majko, super si skuvala, baš san se zaželila tvoje spize – prekinula ga je Ivana.

– Ajde, neka kaže Dinko do kraja – zavapila je majka.

– Ovo međutim, kako rekoh, prelazi iz gostioničarskih u dvorske kuhinje. Carevi se ne bi postidjeli ovakve kuharice.

Uzeo je potom Marijinu ruku, ona je brzo sakrila izgrizene nokte, poljubio je u donje članke prstiju i nježno joj spustio ruku na stol. Drugom je rukom molećivoj Kiki ubacio komadić mesa u usta.

– A kako to, majko – počela je Ivana – da si ove godine okitila bor prije Badnjaka?

– Pa eto, sad se to kiti prije.

– Mislila sam da ćemo ga ja i Maja okitit. Ka i uvijek.

– Pa eto, vi možete, ne znam, staviti svjećice u dvorište.

Dugo nismo.

– Nismo, e, to je uvijek ćaća radio.

Dinko je gutao zalogaj i zaustio nešto reći, a Marija ga dotaknula po ruci.

– Eto, cure, sad možete vas dvije, baš bi to bilo lijepo – rekla je.

– Mi smo kitile bor. Uvik. I oduvik. Jel tako, Majo?

– Šta, šta, o čemu je priča? – odsutno se uključila Maja.

Ivana je odnijela svoj tanjur, isprala ga i stavila u mašinu.

– Malo ću ja otić odspavat, umorna sam. Vidimo se.

– A slatko? Ispekla sam rafiole, ti ih puno voliš. Dinko je htio mađaricu, ali ja sam rekla: „Moja Ivana najviše voli rafiole“.

– Poslije ću majko, popit ćemo kavu kad se probudin.

– E, e, kavu, hoćemo, hoćemo.

Ivana je ušla u sobu, zatvorila za sobom vrata, uzela fotoapararat, fotografirala jastuk, spustila rolete i uvukla se u svoj stari krevet. Za njom je došla Maja, za Majom Kika.

– Aj molim te odnesi Kiku vanka, spavala bi.

– A ja? – pitala je Maja.

– Ti možeš.

Maja je uzela Kiku, izbacila je u hodnik i neumoljivo zatvorila vrata. Podigla je jorgan i s mobitelom u ruci uvukla se sestri u krevet.

– Daj malo kušina.

Pomičući glavu na rub jastuka, Ivana je otvorila oči.

– Jel oženjen taj profa?

– Razveden je. I nije mi napet.

– Šalješ mu slike ručka.

– Pa e, šta. Ne šaljen mu slike sisa i guzica nego pašticade.

Ivana se nasmijala.

– Jesu li mi očajni crteži?

– Majo, izvrsni su. Viruj ti meni, to je odlično.

– Mater kaže da ne valjaju. Nije ni Dinko oduševljen. Ne može odrediti koju mu emociju izazivaju, kaže.

– Šta je ovo, Majo? Otkud ovaj tip našoj staroj?

– Ma briga me otkud joj, mislin se bi li trebala nešto drugo napraviti za izložbu.

Ivana je zatvorila oči i još jednom taj dan prokuštrala sestrinu oštru kosu.

– Iz oglasnika. Smišna je, smišna nam je mater – padajući u san odgovorila je Maja.

* * *

– Ema, Ema, reci Ema – škljocala je Maja skupim fotoaparatom i budila sestru – reci Ema il se skidaj.

Smežurano Ivanino lice na kojem se ocrtavala čipka s ruba jastučnice dobilo je desetak digitalnih zapisa. Toliko je vremena bilo potrebno da se probudi i pokrije lice rukama.

– Ova ti je najbolja – odabrala je Maja i pokazala joj pobjedničku fotografiju.

Na njoj je dlanovima prekrila lice, između prstiju virile su joj oči, a jezik je isplazila među dlanove.

– Najlipša si kad te se ne vidi – nastavila je Maja. – Idemo pit kavu s materon, gospon je otišao u popodnevnu šetnju. Za metabolizam, kaže.

Ivana je otišla u kupatilo, a Maja za mirisom kave.

Majka je skidala komplet za kavu s polica regala, brisala šalice i tanjuriće. Postavila ih je na stolić na kojem su na okrugloj bakrenoj tacni u krug aranžirani stajali rafioli. Mirisala je kava, treperile su lampice s bora, skakutao njihov odsjaj na crnom plišu trenirke. Ušla je Ivana, sjela na trosjed, izula papuče, podignula desnu nogu i savinula je ispod stražnjice.

– Evo moje lijepe spavalice.

– Ne tribaš, majko, više književno govorit, same smo – rekla je Ivana.

Majka je otišla u kuhinju po džezvu. Iza zida se čulo mrmljanje.

– Evo ga, kavica za moje cure – rekla je kad je provirila iz kuhinje.

Žlicom je rasporedila pjenu s vrha u tri šalice pa polako ulijevala kavu. Majka joj je približila tacnu s rafiolima.

– Ajde dite moje, pojidi rafiol, slabo si ručala.

Maja je stala točno iznad tacne, nekoliko puta škljocnula mobitelom pa se, prebirući prstima po ekranu, vratila u fotelju. Ivana je uzela rafiol, umočila ga u kavu, stavila ispod njega ruku dok ga je prinosila ustima, zatvorila oči i zagrizla.

– Mmmm, rafioli.

– Jelda su dobri? Znaš šta san napravila? Pomišala san malo maraskina i malo orahovice. I samo san bajame stavila, kako ti voliš. Prije dva dana sam ih pravila, da danas budu i meki i prhki. Jelda jesu?

– Odlični su, majko – odgovorila je Ivana.

Majka je privukla stolicu i sjela. Uzela je tanjurić sa šalicom, uspravila se i srknula. Potom je taj kompletić spustila u krilo.

– Pa kako je na poslu? Koga si sve slikala? – upitala je Ivanu.

– Ma sve kojima su me poslali.

– Pa jel se ti s njima upoznaš? Vidila san da si slikala Meri Cetinić u stanu. Jel joj lip stan? Mora da je to jedna krasna žena, a?

– Ma majko, ja ti to poslikan i iden dalje. Je, dobra je. Stala je kako sam joj god rekla da stane.

– Je, lipo je ispala. Baš dama.

Ivana je uzela još jedan rafiol i umočila ga u kavu. Majka je otpila gutljaj. Čuo se zvuk poruke, Maja se smijuckala.

– A kako si inače? Jesi išta kupovala za u stan? Bit će da ti i do Ikee odeš?

Ivana je progutala rafiol, srknula ostatak kave i vratila šalicu na tanjurić.

– Kupila sam ormarić za kupatilo.

– E, bravo. Bravo.

– Čini mi se da će i tebi tribat još jedan.

Majka je uzela rafiol, kucnula njime par puta da otpadne višak šećera. Par kristalića palo je na stol. Smočila je jezikom kažiprst, jednog po jednog kupila i brisala o rub tanjurića.

– Ne triba meni, dobro je meni. Kupi ti sebi šta ti triba.

– Možda triba Dinku. Neseser mu je na mašini. I aparat za brijanje. I češljic za brkove.

– Brčići su vrh – oglasila se Maja iz dubine fotelje.

Majka je odnijela tanjurić i šalicu u kuhinju i vratila se s manjom tacnom. Premjestila je na nju preostale rafiole i poredala ih okomito. Jedan nije stao u taj niz.

– Aj uzmite ovaj rafiol. Majo? Ivana? Da se ne baci.

– Pa stavi ga poviše tih, ne moraš ga bacit – rekla je Ivana.

– Al onda neće bit lipo.

Zagrizla je rafiol i stavila tacnu na sredinu stolića. Pogledala je u šalice.

– Jeste li popile, da operem?

– Ma sidi, majko, oprat ću ja poslije.

– Neka, neka, ja ću. Da ne stoje.

Pokupila je šalice sa stola, odnijela ih u kuhinju, izlila talog u sudoper, navukla rukavice, uzela spužvu, kapnula nekoliko kapi deterdženta, pustila toplu vodu i žustrim kružnim pokretima prala suđe.

Kad su iz kuhinje utišali zvuci, progovorila je Ivana.

– Do kad će on ovde bit?

Majka je otresala kapljice sa zadnjeg tanjurića. Uzela je krpu i počela brisati šalice koje su se desetak sekundi cijedile. Nagurala je krpu u šalicu, zagledala se u nju i stala.

– Još par dana, neće dugo.

Pa je izvadila krpu iz šalice, nečujno je odložila na radni stol i krenula brisati drugu.

– Prikosutra je Božić – čulo se s trosjeda.

Iz kuhinje su zaklapali tanjurići i šalice. Posložene na tacnu majka ih je vraćala u regal.

– Sam je – odgovorila je okrenuta polici regala.

– Di su mu dica? – pitala je Ivana.

Majka se okrenula.

– A di su tebi? – pogledala ju je i premjestila rafirole sa stolića na regal.

– Ona će na proliće, kad trišnja preraste kuću – veselo je dobacila Maja.

– Al imaš nekoga? – rekla je majka sjedajući do Ivane.

– Nemam nikoga, to je čaća govorio da moram imat dvoje dice kad trišnja preraste kuću.

– Pa kako to, ćerco moja, tako... takva, u velikom gradu živiš pa nikoga. Malo se okreni oko sebe, teško je bit sam.

Na vratima se začulo grebanje, a potom i piskutav lavež. Ivana je spustila nogu na pod, majka je ustala, otvorila vrata i uzela Kiku koja joj je skočila u naručje. Maja je mobitelom zabilježila prizor i poslala ga s porukom *đizis krajst end vrđin meri*.

– Šetnjica, je li? Jesi li ti meni prošetala? – tepala je majka Kiki i češkala je po glavi pazeći da ne dodirne mašnicu.

– Dobar dan, ljepotice moje – poljubio je Dinko Mariju u obraz – imate odličan park. Dugo nisam u tako malom gradu vidio tako veliki park. I očuvan. Tek jedna prevrnuta kanta za smeće. A ne bih ni nju primijetio da Kika nije njuškala tu

smrdljivu gomilu. Lijepo je i okićeno, čini mi se da je ljepše u suton nego kad padne mrak. Noću je nekako previše kontrasta. Je li tako, Ivana?

Ivana je slegnula ramenima, posegnula rukom prema stoliću na kojem nije bilo više ništa što bi mogla uzeti.

– Pa ne znam, nisam o tome razmišljala.

– Aaa, ne vjerujem, ne vjerujem, takvo oko. Znaš, baš sam to primijetio na tvojim fotografijama, da nisu nikad agresivne, nekako su... nekako je smirena atmosfera čak i kad je dramatičan događaj.

Izgovorio je to dok je sjedao do nje na trosjed, a Kika se šćućurila između njih.

– Možda. Možda slučajno to ispadne. Zna vam to bit i do tiska.

– A tebi crtačice, što se tebi čini o atmosferi na Ivaninim fotografijama? – obratio se Dinko Maji.

– Ma daj Dinko, ona fotka Meri Cetinić i neke gastro sajmove. Od atmosfere njenih fotografija uglavnom oglasnim – rekla je i pružila sestri skupljenu šaku preko naslona fotelje ne dižući pogled s ekrana. Ivana joj je uzvratila gestu, kucnule su im se šake, a Maja namignula ekranu.

Dinko se okrenuo prema Ivani, prebacio nogu preko noge, ruku stavio na naslon trosjeda. Ivana se stisnula uz rub.

– Mi smo popile kavu – čulo se iz kuhinje – hoćeš li, Dinko, da ti skuham novu?

– Ne treba Marija, kasno mi je, bojim se da neću zaspati. Nego, Ivana, ja zaista mislim da si ozbiljno talentirana. Znaš što mi se posebno svidjelo? Novi Zagreb pod snijegom. Svi idu na Zrinjevac, na Gornji grad, te fontane pod snijegom, te Matoš pod snijegom. Kič i patetika. A ti, draga moja – kucnuo je dva puta kažiprstom u Ivanino rame – ti znaš gdje ljudi zaista žive. Ona platana pod snijegom, a iza nje nepregledna

mreža prozora. Pa klackalica s koje vise snježne sige. Nazubljeni led na dječjoj spravici, kao ralje.

– Dinko, uzmi rafiol. Rekla je Ivana da je odličan. Znaš Ivana, Dinko je samlio bajame. Samljeo. Bademe – govorila je Marija dok mu je nosila tacnu.

– Neka, neka, hvala – govorio je ne skrećući pogled. – A tek onaj stariji gospodin s grudom ispred staračkog doma. Kako je drži među dlanovima, kako je gleda, kao da ne zna što bi s njom.

– A čaj? – s kuhinjskog je prolaza pitala majka Marija.

Dinko je kažiprstom mahnuo lijevo-desno u znak odbijanja. Marija je otišla do bora pa premjestila ptičicu s jedne grane na drugu. Odmaknula se i pogledala vrh, uzela stolicu, popela se i malo ga pomaknula udesno.

– Eto, sad je na sredini. Da nije mene, ukrivo bi i na Božić osvanuo – mrmljala je dok je vraćala stolicu za stol.

– Taj starac s grudom, vidiš, mislim da bi to trebala poslati na natječaj. Koliko si god talentirana, toliko ne znaš da jesi. To što je ta fotografija izašla u dnevnom listu znači točno to. Fotografija za jedan dan. A ja mislim da vrijedi puno više.

Ivana je šutjela i gledala u Kiku. Kika je gledala u nju. Ivana je skupila usne i frknula nosom kao da se ljuti. Kika je zalajala. Mašnica se zatresla. Ivana ju je pomazila po glavi.

– Hvala vam, ali stvarno to nije ništa posebno. Šetala sam s fotoaparatom. A čim se vi bavite?

– Ja sam u mirovini. I čitam novine, očito, ha ha ha. Znaš, Ivana, još sam nešto primijetio...

– Pa dobro, Majo, ima li išta drugo osim tog mobitela?! Nema minute da ti nije u ruci – ljutila se majka na Maju. – Evo, pričaj s njima, znaš i ti nešto o slikama. Ili izađi na balkon malo protuć bakalar. Topi se ima dva dana.

– Aj pričat ću – odložila je mobitel na stolić.

– Znači Ivana je genijalna talentirana fotografkinja. Ima malo manje talentiranu, puno mlađu sestru crtačicu – pogledala je Dinka – i najlipša je u familiji, al neće da prizna. Do prolića ima rodit dvoje dice kako god zna.

– Aj tuć bakalar – smijala se Ivana.

Nasmijao se i Dinko. Oteo se osmijeh i majci.

– Tako, draga moja Ivana, sumnjam da ćeš do proljeća roditi, ali da će biti još onako divnih fotografija, u to sam uvjeren.

– Ma Dinko, ne triba je tako puno hvalit, kaže se kod nas hvaljena pa kvarena. Sad će ti kviz na televiziji.

– Budalaštine. Ivana je vrstan fotograf, ako nije do sad znala vrijeme je da sazna.

– A je, ajde, dobra joj je plaća. Jel tako Ivana, možeš ti od toga, jelda?

Ivana je uhvatila sestru za ruku i povukla je prema balkonskim vratima.

– Amo malo tuć bakalar.

– Obucite jakete, bura je.

Navukle su jakne, stavile kape, uzele gumene rukavice, dasku, bat i lavor svježe vode i izišle na balkon. Majka je za njima zatvorila vrata, malo ih gledala pa se okrenula dodati Dinku bordo kućnu jaknicu i daljinski upravljač. On se premjestio u fotelju, upalio televizor i čekao prva pitanja.

* * *

– Majke ti, hladno li je – zavapila je Ivana na balkonu – pa smrznit će se i voda i bakalar.

– Ma nije toliko, samo puše bura. Aj. Ja ću izvadit bakalar, a ti ga dokrajči.

– Kako ćemo ovo sad, koliko to treba udarat? Jel ga baš zamlatit il šta? – pitala je Ivana dok je s batom stajala nad bakalarom.

– Jučer je to mater samo malo tuckala. A gospon Fulir – šapnula je Maja – kaže da se bakalar ne tuče nego da se cijedi.

– Ma kako cijedi? Pa zašto ga namačemo ako ćemo ga sad ocijediti?

– Kaže on ko da, kako je ono reka, žmikamo ručnik.

Ivana je namjestila bakalar na dasku i svom snagom ga zamlatila batom. Kad su frcnule ljsuke, ublažila je udarac i lagano udarala sušenu ribu. Specifičan miris nakratko bi dopro do nosnica, prije nego bi ga bura odnijela u susjedno dvorište.

– Nema žmikanja. Odakle je on uopće? – upitala je Ivana.

– Kaže mater da je iz Siska, al Runjić je naše prezime. Od mog profe rodica se udala za Runjića.

Ivana ju je pogledala i zaprijetila joj batom.

– Govori ko spiker. Ne možeš mu uć u trag. Šta je radio u životu? – udarala je malo po bakalaru, malo po dasci, malo po pločicama balkona.

– Prodava knjige, onako po kućama, ne u knjižari – šaptala je Maja.

– Jel dosta ovo? Valjda je dosta – odmjerila je Ivana bakalar.

– Dosta je, dosta, ostavi ga na životu, daj mu još jednu priliku. Ako sutra ne progovori, eliminiraj ga.

S mirisom bakalara u susjedno je dvorište dopro i sestriński smijeh, a u njihov vrt u velikom luku letjela je ustajala voda u kojoj se natapao bakalar. Ivana je vratila bakalar u lonac, Maja ulila svježiu vodu i poklopila ga.

– Duhovita si ko pokojni stari, znaš. Tako se je on zajebava – govorila je Ivana dok je skidala gumene rukavice.

– A mater ništa nije razumila, sićaš se kad je...

Razgovor je prekinulo kucanje iznutra. Majka je stajala iza stakla balkonskih vrata, tresla se prekrivenih ruku pokazujući im da je hladno.

– Jeste li ga istukle više? Ne treba to toliko – rekla je kad su ušle.

– Jesmo, majko – rekla je Ivana – al ništa se ne boj. Ostavile smo ga na životu.

– Kako na životu? Pa to je sušeni bakalar.

Ivana je pomilovala majku po rukavu plišane tute.

– Aj daj još jedan rafiol.

* * *

Reski zvuk dizanja roleta i naglo svjetlo koje je eksplodiralo po sobi trgli su Ivanu iz sna.

– Vidi dana – ushićeno je govorila majka razmičući zavjese – šteta ti je ležat.

– Majko – promrmljala je Ivana, okrenula se prema zidu i navukla jorgan preko glave.

Ivanina majka privukla je stolicu do kreveta.

– Čuj – rekla je ne čekajući da se Ivana okrene prema njoj – Dinko bi volio da nas slikaš.

– Mhm – čulo se ispod jorgana.

– Posebno mene, posebno njega, pa jednu skupa.

– Mhm.

– Ja san razmišljala da mene tako da se vidi bor, a njega na balkonu. Ako može da se iza vidi kampanel. Jel može tako? Il ti reci, ti ćeš bolje znat.

– Mhm.

– A skupa ne znan di bi, možda čak i u dvorištu. Može i Kika, šta misliš?

Ivana je otvorila oči, skinula jorgan s glave i nastavila gledati u zid.

– A? Šta kažeš? Pa san mislila da to sad, dok ima svitla. Il kako ti rečeš, ti znaš.

Ivana se uspravila u krevetu i naslonila na jastuk. Izvukla je ruke i stavila ih preko jorgana. Okrenula se prema majci. Ona je slabašnim ostatkom jednog nokta strugala crveni lak s drugog.

– Pa pravo da ti kažem, ja sam mislila tebe fotkat dok kuvaš bakalar. To sam ja mislila.

– Ma di ćeš me tako slikat sva u onim parama iz kužine, zamasti se kosa, plačen od kapule...

– E, to san tila. U onoj staroj robi.

– Ma kojoj staroj robi?

– Onoj šta je u mom ormaru.

– Ajde ćerce moja, to su sve dronjci, gadi mi se to više stavljat na sebe. Vidi kako san lipu trenirčicu kupila – pa pogladi pliš od kukova do koljena.

Ivana je kliznula natrag pod jorgan.

– Eto, pa ti smisli kako ćemo. Ne mora ovako kako san ja rekla. Ti smisli. Al nek se vidi bor.

Dignula se sa stolice, vratila zavjese preko prozorskih stakala i krenula prema vratima.

– I digni se. Nije red da cura... žena tvojih godina ovolko spava.

Ubrzo se čulo dizanje roleta i u drugoj sobi, Maja je dojurila Ivani u krevet, savila koljena i pokrila ih obje preko glave. Šatooor. Ivana se nije pomaknula, nije je ni pogledala.

– Ja ću ić nazad – rekla je.

– Di nazad?

– Kući.

– Kako misliš nazad kući? Ić? Pa sad si nazad kući.

– Onaj tip je užasan. Dinko Runjić je užasan.